

ΤΙ ΓΥΡΕΥΕΙ

ΤΟ ΞΑΝΘΟ ΓΕΝΟΣ ΣΤΗ ΔΑΜΑΣΚΟ;

Μετά τη νέα επίθεση από σκοταδιστές στην κοιτίδα του Διαφωτισμού, σχεδόν όλα τα δυτικά κράτη συμφώνησαν ότι η κατάσταση με τους παρανοϊκούς τζιχαντιστές δε μπορεί να συνεχιστεί. Με μπροστάρη το οργισμένο γαλλικό κράτος βάλθηκαν να μας πείσουν ότι ο θάνατος μερικών δεκάδων υπηκόων του ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Το γαλλικό κράτος υποσχέθηκε να «απαντήσει στον τρόπο» με συναυλίες και καντάρια πολιτισμού στην επικράτειά του, όπως ακριβώς αρμόζει στην πατρίδα του Βολταίρου. Εντωμεταξύ, διαθέτει τη συντριπτική υποστήριξη της γαλλικής κοινωνίας όταν εισβάλει στις γειτονίες και στα σπίτια του πάτου της εργατικής του τάξης εκτελώντας «αλκοολικές τζιχαντιστριες» που δεν ψήνονται με Βολταίρο. Μέχρις εδώ βέβαια τίποτα το πρωτότυπο από τη μεριά του γαλλικού κράτους. Η Τρίτη Γαλλική Δημοκρατία δεν είχε ποτέ ηθικά διλήμματα. Όχι απλά έχει ανεχθεί, αλλά ακόμη περισσότερο έχει η ίδια οργανώσει τη δολοφονία πολλών υπηκόων της εν καιρώ «ειρήνης», στο βαθμό που θεωρούσε ότι έτσι θα προωθήσει τα συμφέροντά της. Η οργάνωση και καθοδήγηση των αλγερινών GIA («Ενοπλες Ισλαμικές Ομάδες»), την δεκαετία του '90 είναι ένα τρανταχτό σχετικό παράδειγμα.¹

Αλλά το γαλλικό κράτος φροντίζει να «απαντήσει στον τρόπο» και εκτός των συνόρων του – και εκεί δεν έχει συναυλίες· έχει «διαφώτιση» με βόμβες. Στο εξωτερικό του, λοιπόν, το γαλλικό κράτος, εξαπέλυσε σε πρώτη φάση την οργή του από αέρος -που αλλού- στη Συρία, σε κείνο δηλαδή το σημείο του πλανήτη που οι επιμέρους συγκρούσεις του εντεινόμενου παγκόσμιου πολέμου συγκλίνουν και παίρνουν την πιο ξεκάθαρη μορφή τους· εκεί που στρατοί τουλάχιστον έξι κρατών έχουν στείλει δυνάμεις και όπου αμέτρητα κράτη εκφράζουν την επιθυμία να χωθούν στο μπούγιο· εκεί που κάθε κράτος βομβαρδίζει όποιους δεν του αρέσουν (δηλαδή αυτούς που αρέσουν στα υπόλοιπα κράτη) ονομάζοντάς τους «δυνάμεις του ISIS»· εκεί που ο «πόλεμος δι' αντιπροσώπων» κορυφώνεται· εκεί που τα σύνορα ρευστοποιούνται και μετακινούνται σύμφωνα με το μάτι του κάθε εμπλεκόμενου.

Αυτός ο πόλεμος, έχουν βαλθεί να μας λένε με κάθε τρόπο και μέσο, είναι πόλεμος ενάντια στο νέο μεγάλο εκπρόσωπο της τρομοκρατίας που λέγεται ISIS. Όλα τα κράτη που μαζεύτηκαν και γυροφέρνουν σαν τα όρνια πάνω από τη Συρία είναι, λέει, «η συλλογική απάντηση της Δύσης» και γενικότερα της πολιτισμένης ανθρωπότητας απέναντι στον σκοταδισμό που ορθώνεται και το χέρι του φτάνει και ως τους καταναλωτικούς παραδείσους των δυτικών μητροπόλεων. Τρίχες ποιητικές, με το συμπάθιο.

Εμείς πάλι, όταν μιλάμε για αυτά -και από τις σελίδες αυτού περιοδικού μιλάμε συχνά πυκνά- είναι για να υποστηρίξουμε ότι οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο είναι ένα κομβικό κομμάτι ενός ευρύτερου πολέμου που μπορεί να εξελισσεται μέρα τη μέρα, αλλά καταστρώνεται δεκαετίες τώρα. Για παράδειγμα, ένα απ' αυτά που έχουμε υποστηρίξει κατά καιρούς είναι κι ότι «ο μεγάλος στόχος της αμερικανικής στρατηγικής είναι η απαγόρευση της πρόσβασης της Κίνας και της Ρωσίας στους ωκεανούς και η οργάνωση της αδυναμίας τους να προστατεύσουν τα συμ-

φέροντα της άρχουσας τάξης τους οπουδήποτε πέρα από το εσωτερικό τους»². Αυτός ο στόχος των ΗΠΑ επιδιώκεται ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90. Προσπαθούμε λοιπόν να περιγράψουμε κομμάτι κομμάτι το (ανισσοσκελές) τρίγωνο που οριοθετεί τη σύγκρουση μεταξύ των τριών παγκόσμιων δυνάμεων, καθώς και τις συγκρούσεις των περιφερειακών παικτών που εξελίσσονται παράλληλα βάζοντας φωτιά στον πλανήτη.

Η πρόσφατη κατάρριψη του ρωσικού πολεμικού αεροσκάφους από τουρκικά μαχητικά στα σύνορα της Τουρκίας -το εντός ή εκτός κάπως μπερδεύεται λόγω της προαναφερθείσας ρευστότητας- είναι μέρος της ίδιας σύγκρουσης. Είναι το πιο πρόσφατο στιγμιότυπο σε αυτόν τον κλιμακούμενο παγκόσμιο διακρατικό ανταγωνισμό που παίρνει σιγά σιγά τη μορφή ενός γενικευμένου πολέμου. Ως εκ τούτου, είναι μια εξέλιξη που θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον αναμενόμενη. Αλλά τι γυρεύει τώρα η Ρωσία στη φάση; Αφού και με τους δυτικούς φορείς του πολιτισμού δεν τα πάει και πολύ καλά τώρα τελευταία και οι χεβιματαλάδες της μια χαρά είναι. Λίγη υπομονή. Όπως θα έχετε αρχίσει να υποψιάζεστε, η μικρή φιλοδοξία σε αυτό το κείμενο δεν είναι να μιλήσουμε ούτε για το χέβι μέταλ, ούτε για το γαλλικό κράτος, αλλά για τον σύγχρονο παγκόσμιο πόλεμο, εστιάζοντας στις τελευταίες κινήσεις της Ρωσίας και την όλο και πιο επιθετική της εμφάνιση στη φλεγόμενη Συρία. Και θα το κάνουμε ακολουθώντας την αγαπημένη μας/σας μέθοδο. Θα μιλήσουμε για το τώρα μιλώντας για πράγματα που δεν γίνονται τώρα.

Το τρίγωνο που εξαφάνισε την «αντιπαγκοσμιοποίηση»

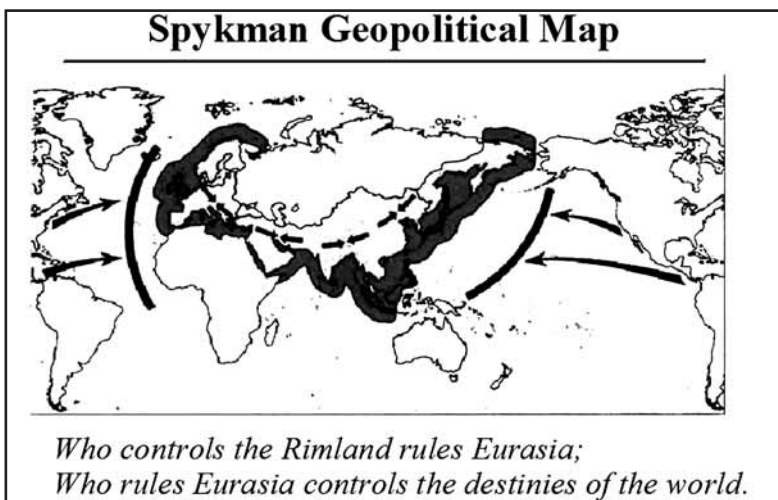
Ας πάμε λοιπόν πίσω στο μακρινό 1990. Με την ψυχροπολεμική συνθήκη να καταρρέει συμπαρασύροντας δεκαετίες παγιωμένων στρατηγικών, ο μεγάλος νικητής, το αμερικανικό κράτος, βρέθηκε με συντριπτικό συσχετισμό ισχύος. Συνεπώς απέκτησε την πρωτοβουλία των κινήσεων στην επαναχάραξη του παγκόσμιου χάρτη έτσι ώστε να εγκαθιδρύσει μια νέα ισορροπία δυνάμεων. Το μέγα όραμα που ξεπηδούσε αβίαστα στα μυαλά των νικητών ήταν μια νέα παγκόσμια συνθήκη στην οποία το δίπολο ισχύος του ψυχρού πολέμου θα έδινε τη θέση του σε μία και μοναδική παγκόσμια ηγεμονία. Το αμερικανικό κράτος ήθελε ούτε λίγο ούτε πολύ να ταυτίσει τη σφαίρα επιρροής του με τη γήινη σφαίρα. Ο βασικός τρόπος για να πετύχει τους σκοπούς του ήταν να εξασφαλίσει το συντομότερο δυνατόν και με κάθε δυνατό μέσο ότι κανένα άλλο κράτος δεν θα αποκτούσε τη δυνατότητα να διεκδικήσει μια παρόμοια θέση. Κατά κύριο λόγο οι αμερικανικές φιλοδοξίες στρέφονταν ενάντια στις δύο βασικές αντίπαλες δυνάμεις του, στον καιρό του ψυχρού πολέμου: το, αποδυναμωμένο και απογυμνωμένο από την αϊγλή της ΕΣΣΔ, ρωσικό κράτος, αλλά κυρίως την κομμουνιστική Κίνα, που ήδη από τη δεκαετία του '80 μετασχηματιζόταν σε ντούρο καπιταλιστικό κράτος, μετατρέποντας το εσωτερικό της σε απέραντο εργοστάσιο παραγωγής πάμφθηνης εργατικής δύναμης. Η ιδέα των σχεδιαστών της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής ήταν στην ουσία της απλή. Αν οι αμερικανικές δυνάμεις κινούνταν άμεσα και δυναμικά τη στιγμή που όλοι οι συσχετισμοί ισχύος ήταν με το μέρος τους, θα κατάφερναν να δημιουργήσουν διευρυμένες ζώνες ανάσχεσης σε όλη την περιοχή της Ευρασίας. Εκεί, διαχέοντας αστάθεια, οργανώνοντας συγκρούσεις και παράγοντας γενικευμένο χάος, δεν θα άφηναν χώρο για ανάπτυξη και επέκταση της ισχύος κανενός φιλόδοξου μνηστήρα.

Εν ολίγοις τα χρόνια της μεγάλης νίκης τα σχέδια που καταστρώνονταν ήταν μεγαλεπήβολα. Οι σχεδιαστές τους, εντούτοις, δεν είχαν καμιά ψευδαίσθηση ότι τα σχέδιά τους μπορούσαν να υλοποιηθούν αναίμακτα. Η κατάρρευση των ψυχροπολεμικών ισορροπιών για κανένα λόγο δε σήμαινε και ότι τα κράτη -είτε σύμμαχοι, είτε εχθροί των νικητών- θα απεμπολούσαν την υπεράσπιση των δικών τους συμφερόντων τους για χάρη της Pax Americana. Απεναντίας, στους νέους λογαριασμούς λήφθηκε υπόψη αυτή η έμφυτη τάση του Κράτους να προωθεί τα συμφέροντα του σε βάρος κυρίως των γειτόνων του. Ήταν κι αυτός ένας τρόπος να εξασφαλιστεί η διάχυση του χάους. Σε αυτό το κενό όπου το παλιό παγκόσμιο status quo πέθαινε και το καινούριο δεν είχε ακόμη γεννηθεί, κάθε μικρό ή μεγάλο κράτος είδε την ευκαιρία να διεκδικήσει μια καλύτερη «θέση στον ήλιο» σε βάρος των γειτόνων του. Παλιά πάθη αναζωπυρώθηκαν, παλιές διαμάχες αναβίωσαν.

Λίγη υποστήριξη από δω, λίγο υποδαύλισμα από κει, λίγη προβοκάτσια παραπέρα και χάος εγένετο. Να θυμίσουμε ότι, ο πρώτος πόλεμος του κόλπου, το 1991, ξεκίνησε όταν το Ιράκ (με την μη αποτροπή, αν όχι τη σιωπηλή ενθάρρυνση, των ΗΠΑ) αποφάσισε ότι ήταν ευκαιρία να λύσει το ζητημάκι της ύπαρξης του Κουβέιτ εκεί που θα έπρεπε να είναι Ιράκ. Επίσης το χάος που προκλήθηκε στη γειτονιά της Ρωσίας που λέγεται Βαλκάνια ξεκίνησε, όταν στα ερείπια της πρώην Γιουγκοσλαβίας, η Σερβία και η Κροατία συμφώνησαν ότι «there can be only one».

Ο πόλεμος λοιπόν, είτε δεχτούμε ότι ξεκίνησε από τις αρχές της δεκαετίας του '90 στην καρδιά της Μέσης Ανατολής, στο Ιράκ, είτε λίγο αργότερα με τη διάλυση των Βαλκανίων, συνεχίζεται με μικρές ανάπαυλες. Είναι ένας πόλεμος που, μετά από δυο δεκαετίες και βάλει, έχει πλέον επεκταθεί σε όλη τη Μέση Ανατολή και σε μεγάλο μέρος της Κεντρικής Ασίας. Στο μεγαλύτερό του κομμάτι είναι προϊόν αυτής ακριβώς της στρατηγικής.

Αυτό το «στο μεγαλύτερό του κομμάτι» έχει τη σημασία του. Γιατί επουδενί δεν πρέπει να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι τα σχέδια του αμερικανικού κράτους εξελίσσονται απρόσκοπτα ή ότι οι υπό περικύκλωση αντίπαλοί του δεν έχουν τα δικά τους σχέδια.

Για όσους τον πεθυμήσατε. Ο χάρτης του Σπάικμαν μαζί με το κλασικό τσιτάτο. «Όποιος ελέγχει τον Δακτύλιο, ελέγχει την Ευρασία- όποιος ελέγχει την Ευρασία ελέγχει τις μοίρες του κόσμου». Το άλλο τσιτάτο που λέει «One Ring to bring them all and in the darkness bind them» μας αρέσει καλύτερα.

Κλείστε την αρκούδα στη σπηλιά

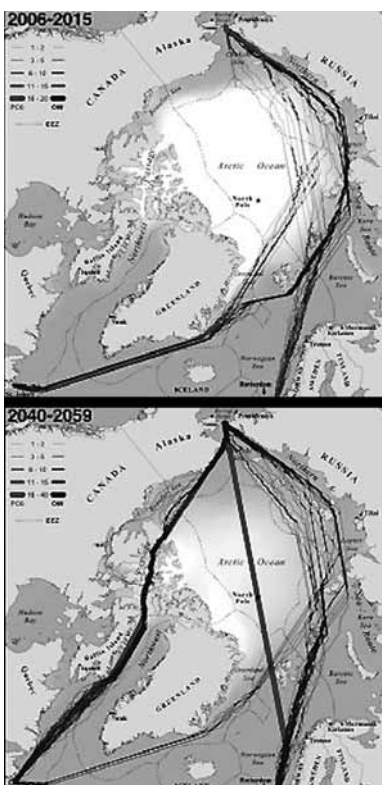
Η αλήθεια είναι ότι σε αυτό το ματωμένο παιχνίδι η Ρωσία ήταν εξαρχής στην δυσμενέστερη θέση ως ο βασικός ηττημένος. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 ήταν ένα ημιχρεωκοπημένο κράτος με την πλάτη στον τοίχο, με ελάχιστους έως καθόλου φίλους. Εδαφικά είχε συρρικνωθεί τόσο, που συγκρινόταν με την επικράτεια της κατά τον 17ο αιώνα, προτού δηλαδή εξελιχθεί στη μεγάλη τσαρική αυτοκρατορία. Ο πόλεμος στην Τσετσενία, που διήρκεσε τουλάχιστον έξι χρόνια (1994-2000), ήταν μια απεγνωσμένη μάχη του πρώην γίγαντα να μη χάσει και το τελευταίο πόδι του στον Καυκάσο, τη φυσική του άμυνα απέναντι σε φιλόδοξους νότιους γείτονες. Εντωμεταξύ η νοτιοδυτική γειτονιά της -τα Βαλκάνια- μετατρέπονταν σε πεδίο πολλαπλών συγκρούσεων όσο αυτή ήταν απασχολημένη να διατηρεί την ασφάλεια του Καυκάσου (ισοπεδώνοντας το Γκρόζνυ). Το 1999, η Τσεχία, η Ουγγαρία και η Πολωνία εντάχθηκαν στο «μεγαλόψυχο» NATO που είχε ανοίξει τις φτερούγες του για να υποδεχτεί τους μικρούς πρώην εχθρούς του. Το 2004 στη βορειοατλαντική συμμαχία προστέθηκαν άλλα επτά πρώην μέλη του σοβιετικού μπλοκ. Και σα να μην έφτανε αυτό, το NATO εγκαινίασε το 1994 ένα διευρυμένο πρόγραμμα που ονομάστηκε «Συνεργασία για την Ειρήνη». Έχοντας ως βάση του τις διμερείς σχέσεις, σταδιακά υποδέχτηκε όλους σχεδόν τους πρώην «φίλους» της Ρωσίας- από την μακρινή Κιργιζία και το Τουρκμενιστάν στα βάθη της Ασίας έως την «αδελφή» Λευκορωσία στα βορειοδυτικά της σύνορα. Καμιά δεκαριά χώρες που πριν έπαιζαν τον αγχωτικό ρόλο προστατευτικού μαξιλαριού ως ενδιάμεσα κράτη [buffer states], βρέθηκαν σιγά-σιγά να τακμιάζουν με τον αδιαμφισβήτητο νικητή της ημέρας. Στα νοτιοανατολικά η Κίνα, είχε τα δικά της σχέδια ως wannabe παγκόσμια κυρίαρχη δύναμη και παρόμοια προβλήματα με τους de facto κυρίαρχους. Το κερασάκι στην τούρτα, τέρμα Ανατολή, ήταν η καθόλου φιλική Ιαπωνία (με την οποία η Ρωσία δεν έχει υπογράψει ακόμα επίσημη συνθήκη ειρήνης για τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο). Αν κοί-

ταζε λοιπόν κανείς τον παγκόσμιο χάρτη με μια τέτοια ματιά, θα έβλεπε ένα τεράστιο και σχεδόν αδιαπέραστο ημικύκλιο να περικυκλώνει το συρρικνωμένο ρωσικό κράτος ακριβώς δίπλα στα σύνορά του, με περιοχές (εξαιρουμένης της Κίνας) όπου το NATO μπορούσε να αναπτύξει δυνάμεις με τον ένα ή άλλο τρόπο. Πέραν αυτού, ή μάλλον ακριβώς εξαιτίας αυτού, το ρωσικό κράτος βρέθηκε να μην έχει καμιά διέξοδο στις θαλάσσιες οδούς, που τόσο απαραίτητες του ήταν τόσο για εμπορικούς, όσο και για στρατιωτικούς λόγους. Αυτό θα πει στρίμωγμα. Η μόνη αφύλακτη διέξοδος ήταν ο παγωμένος Αρκτικός ωκεανός, πιθανόν γιατί ο συνδυασμός απέραντων παγωμένων εκτάσεων και ελλιπέστατης υλικότεχνικής υποδομής (λέγε με πυρηνικό παγοθραυστικό) καθιστούσαν, τουλάχιστον στα μυαλά των ιθυνόντων, ένα τέτοιο εγχείρημα, κάτι μεταξύ μη αναγκαίου και ανέφικτου.

Global expansion of US military involvement

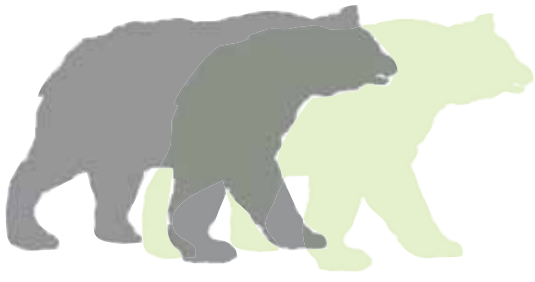
Με σκούρο γκριζο είναι οι περιοχές με σημαντική αμερικάνικη παρουσία. Οι γκριζοί κύκλοι δείχνουν τις βάσεις των ΗΠΑ, οι λευκοί κύκλοι δείχνουν την ανάπτυξη αμερικανικών δυνάμεων πριν το 1993 και οι μαύροι κύκλοι την ανάπτυξη μετά το 1993. Όσο και κακή ανάλυση να έχει η εικόνα, η περιοχή που γίνεται ο κακός χαμός από κύκλους είναι πασιφανής.

Τα δημοσιεύματα που εμφανίζουν την Αρκτική ως ένα νέο πεδίο διακρατικών ανταγωνισμών όσο πάνε και πληθαίνουν. Τα «τεράστια ενεργειακά αποθέματα» -που μένει να βρεθούν- και ο έλεγχος των νέων εμπορικών θαλάσσιων οδών αποτελούν το διακύβευμα της σύγκρουσης. Στην πρώτη εικόνα απεικονίζονται οι θαλάσσιες διαδρομές στην Αρκτική έως το 2015. Κάτω απεικονίζονται οι ευσεβείς πόθοι για το 2040. Αυτό που δεν απεικονίζεται πιθανά είναι το πόσο σύντομα μπορούν να φτάσουν τα πυρηνοκίνητα παγοθραυστικά σε απόσταση βολής είτε στις ΗΠΑ, είτε στη Ρωσία. Η άλλη μικρή λεπτομέρεια είναι ότι η Ρωσία διαθέτει 40 παγοθραυστικά (10 πυρηνοκίνητα) και κατασκευάζει άλλα 11. Οι ΗΠΑ από την άλλη διαθέτουν 4, εκ των οποίων τα 2 δε φτουράνε σε τόσο ακραίες συνθήκες.

Το comeback της αρκούδας

Από τότε έχει κυλήσει πολύ νερό (ή αίμα) στο αυλάκι. Η Ρωσία σταδιακά ξεπέρασε το σοκ της ηττημένης υπερδύναμης και μετατράπηκε σε μετασοβιετικό κράτος με τα όλα του. Με μια μίξη μαφίας-μυστικών υπηρεσιών για ηγεσία και ένα τεράστιο οπλοστάσιο, κληρονομιά του ψυχρού πολέμου, έδειχνε όλο και πιο ανυπόμονη να ξεκολλήσει την πλάτη της από τον παγωμένο τοίχο της Σιβηρίας. Έτσι, εφάρμοσε το γνωστό ρητό περί της καλύτερης άμυνας και το 'ριξε στην

επίθεση όπου και όσο την έπαιρνε. Μπορεί λοιπόν το 2003 η «ροζ επανάσταση» στην Γεωργία, που βρίσκεται στα τόσο ευαίσθητα νότια σύνορά της, να έληξε αναίμακτα. Μπορεί και η «πορτοκαλί επανάσταση» του 2004 στην γειτονική Ουκρανία -χώρα που μέχρι τότε η Ρωσία θεωρούσε κάτι σαν ζωτικό της χώρο- να «πέτυχε», με τη φιλορωσική κυβέρνηση να παραδίδει την εξουσία χωρίς καμία (φανερή) παρέμβαση, αλλά απ' ό,τι φάνηκε ήταν και η τελευταία φορά που η Ρωσία θα έμενε αμέτοχη στις χρωματιστές «made in USA» υπονομεύσεις των άμεσων συμφερόντων της. Όταν λοιπόν, το 2008, η Γεωργία -που συμμετείχε ήδη από το μακρινό 1994 στη ΝΑΤΟική «Συνεργασία για την Ειρήνη»- αποφάσισε, με την έντονη ενθάρρυνση των ΗΠΑ, να διευρύνει τα οφέλη της ζητώντας να ενταχθεί πλήρως στο ΝΑΤΟ, τα πράγματα εξελίχθηκαν τελείως διαφορετικά. Εκμεταλλευόμενη την ανοιχτή διαμάχη του γεωργιανού κράτους με τις βόρειες περιοχές της Αμπχαζίας και της Νότιας Οσετίας, οι οποίες διεκδικούσαν την ανεξαρτησία τους, η Ρωσία εφάρμοσε το δόγμα «άμυνα διά επίθεσης» και μπόυκαρε στην Αμπχαζία, προφανώς για να υπερασπιστεί έμπρακτα τη θέση του προπάτορα Βλαδίμηρου περί του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των εθνών. Στην διαδικασία βομβάρδισε γεωργιανά λιμάνια και κεντρικούς αυτοκινητόδρομους καθώς και αγωγούς πετρελαίου που τύγχανε να βρίσκονται στην γενέτειρα του πατερούλη Ιωσήφ. Οπότε, Λένιν-Στάλιν 1-0. Η όλη φάση κατέληξε σε επιβολή ειρήνης αφότου ο τότε rurrep-πρόεδρος της Ρωσίας, Μεντβέντεφ, συναντήθηκε με τον Σαρκοζί, τότε πρόεδρο της Γαλλίας, η οποία είχε την προεδρία της Ε.Ε. Τα ορατά αποτελέσματα του παραπάνω σύντομου πολέμου και της νέας εξωτερικής πολιτικής ήταν παραπάνω από ενθαρρυντικά. Η ένταξη της Γεωργίας στο ΝΑΤΟ είναι μέχρι σήμερα παγωμένη, η Ρωσία απέκτησε δύο μίνι κρατίδια ως ζώνες ανάσχεσης και εδραιώθηκε, με τις ευλογίες της Ε.Ε. ως ρυθμιστής των συγκρούσεων (ακόμη και αυτών που προκαλεί η ίδια) στη γειτονιά της. Τα λιγότερο ορατά είχαν και αυτά τη σημασία τους. Η Γαλλία, για παράδειγμα, που μόλις είδε την ευκαιρία, χώθηκε ως διαχειριστής της κρίσης, δήλωνε εμμέσως πλην σαφώς, ότι θέλει να ξαναμπει δυναμικά στο παιχνίδι ως ηγετίδα δύναμη και όχι σαν απλό μέλος κάποιας συμμαχίας και ένωσης. Το ΝΑΤΟ παραγκωνίστηκε ως αδιαφιλονίκητος διαμεσολαβητής των συγκρούσεων, δεχόμενο άλλο ένα πλήγμα μετά την απροθυμία πολλών ευρωπαϊκών κρατών να συμμετάσχουν στον πόλεμο του Ιράκ το 2003. Οι τριγμοί και οι ρωγμές στις τόσο αναγκαίες ψυχοπολεμικά λυκοφιλίες που συγκροτούσαν το δυτικό μπλοκ, άρχισαν να πληθαίνουν.

Το 2011 η τότε Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Χίλαρυ Κλίντον, ανακοίνωσε το περίφημο «Asia ρίνוט»,³ δηλαδή τη μετατόπιση του βάρους της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής στην κεντρική και ανατολική Ασία, ή με άλλα λόγια την όλο και πιο έντονη περικύκλωση της Κίνας. Δεν ξέρουμε αν αυτό ερμηνεύθηκε από τους ρώσους ιθύνοντες (και όχι μόνο) ως μια υπερέκταση των αμερικανικών δυνάμεων και άρα ως μια ευκαιρία να δημιουργήσουν ρωγμές στον κλοιό γύρω τους. Είναι πάντως μια εύλογη εικασία. Το μόνο σίγουρο είναι ότι από τότε η ρωσική εξωτερική πολιτική είναι σταθερά, αν όχι αυξανόμενα, μια επιθετική πολιτική. Από την άλλη, την ίδια χρονιά, η μεταλλαγμένη «Αραβική άνοιξη» που, με την βοήθεια των ΗΠΑ και άλλων καλοθελητών, μετατρεπόταν ραγδαία από ταξικό πόλεμο σε μίνι εμφυλίου μεταξύ ηγετίσκων πολέμαρχων, οδήγησε στην ουσιαστική διάλυση του λιβυκού κράτους. Η Ρωσία είδε τους ήδη σπάνιους συμμάχους της στην Μεσόγειο, να μειώνονται στον εξής έναν: τη Συρία. Όταν η ίδια συνθήκη εμφανίστηκε και άρχισε να εξαπλώνεται στη Συρία, ήταν εμφανές ότι δεν θα καθόταν με σταυρωμένα χέρια. Εκεί, και συγκεκριμένα στο λιμάνι της Ταρτούς, είχε τη μοναδική της ναυτική βάση σε όλη τη Μεσόγειο. Έτσι, ήδη από το 2012 ο Άσαντ απέκτησε και έναν δεύτερο φίλο και βασικό προμηθευτή όπλων, πέραν του Ιράν: την πολεμική βιομηχανία της Ρωσίας.

Κυκλώνει ο Johnny το θεριό και το θεριό τον Johnny

Αν είχε μείνει και μια ελάχιστη αμφιβολία για τον τρόπο με τον οποίο θα διαχειριστεί από δω και πέρα τέτοια ζητήματα η Ρωσία, η αντίδραση της στην τελευταία πορτοκαλοφαιά «επανάσταση» στην Ουκρανία και η σχετικά άμεση κατάληψη της Κριμαίας (ανακατάληψη σύμφωνα με τους Ρώσους) τη διέλυσαν. Στην Κριμαία, θυμίζουμε, βρίσκεται το λιμάνι της Σεβαστούπολης, το μοναδικό λιμάνι που της

εξασφαλίζει στρατιωτική και εμπορική έξοδο στη Μεσόγειο και άρα στις θερμές θάλασσες και ωκεανούς σε όλη τη διάρκεια του έτους. Ή για να το πούμε αλλιώς, αν χαθεί η Κριμαία, who gives a fuck για τη Συρία. Η Ρωσία, λοιπόν, όπως τότε με τον Καύκασο, δεν ήταν διατεθειμένη να χάσει το πάτημα της σε μια τόσο στρατηγικής σημασίας περιοχή. Απεναντίας, έδειξε αποφασισμένη και έτοιμη να κάνει κινήσεις που χαρακτηρίστηκαν ακραία προκλητικές. Η αλήθεια βέβαια είναι ότι τίποτα δεν έγινε «όπως τότε με τον Καύκασο». Πρώτον, η Τσετσενία τυπικά άνηκε ακόμη στη Ρωσική Ομοσπονδία και άρα, ο πόλεμος της Τσετσενίας αντιμετώπιστηκε τόσο από τους Ρώσους, όσο και από τους Δυτικούς ως μια σχετικά εσωτερική υπόθεση, ενώ η Κριμαία είχε παραχωρηθεί από τους ίδιους τους Ρώσους στην Ουκρανία, οπότε, τυπικά πάλι, μιλάμε για κατάληψη ξένου εδάφους. Δεύτερον και πιο σημαντικό· ενώ στην περίπτωση της Τσετσενίας χρειάστηκαν έξι χρόνια σφαγών για να αποφευχθεί μια στρατηγική απώλεια, η περίπτωση της Κριμαίας έληξε σε καναδυό εικοσιτετράωρα. Εισβάλετε, σκουπίστε, τελειώσατε. Εκπληκτική βελτίωση θα έλεγε κανείς. Και όντως έτσι έγινε αντιληπτή από τους ακαδημαϊκοπράκτορες της αντίπαλης όχθης. Να μια σχετική δήλωση:

Ο Πούτιν, παρά τις αδυναμίες του, υπήρξε εξαιρετικά επιτυχής στο να απογοητεύσει τα Δυτικά σχέδια στο πρώην σοβιετικό έδαφος. Έχει σταματήσει τελείως την επέκταση του ΝΑΤΟ. Έχει διαμελίσει τη Γεωργία, έφερε την Αρμενία στην τροχιά του, αύξησε την πίεσή του στην Κριμαία, και, με την ουκρανική περιπέτειά του, έφερε στην Δύση μια δυσάρεστη και ταπεινωτική έκπληξη.⁴

Συνήθως, βέβαια, τύποι σε τέτοιες θέσεις δεν είναι ηλίθιοι. Ξέρουν ότι παρόλες τις «επιτυχίες» της, η Ρωσία απέχει παρασάγγας από το να μπορεί να ασκήσει τέτοια επιθετική πολιτική που να της επιτρέψει να σπάσει αποτελεσματικά τον κλοιό γύρω της. Τέτοιες δηλώσεις, ειδικά από υπερσυντηρητικά think tanks, στόχο έχουν να πιέσουν το «άτολμο» αμερικανικό κράτος να αυξήσει την πίεση. Η Ρωσία πάντως παραμένει ασφυκτικά στριμωγμένη. Αλλά δεν είναι η Ρωσία του 1991.

Μετά την «εισβολή» ή «ανακατάληψη» (διαλέγετε και παίρνετε) της Κριμαίας και την εμφάνιση στην ανατολική Ουκρανία αυτονομιστών που έμοιαζαν καταπληκτικά με ρώσους κομάντο, η Ρωσία κόνιωσε ένα εμπόργκο από τα κράτη της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, που αν και ολίγον μούφα, είναι σε θέση να την πιέσει. Ταυτόχρονα, η εν πολλοίς τεχνητή, πτώση της τιμής του πετρελαίου⁵ (ενός από τα 2-3 βασικά της εξαγωγικά προϊόντα) σταδιακά βύθισαν την οικονομία της. Παρέα με την οικονομική πίεση αυξήθηκε και η στρατιωτική. Τον Απρίλη του 2014, ούτε δύο μήνες μετά την κατάληψη της Κριμαίας και με αφορμή κάτι «παρενοχλήσεις» τσαμπουκαλεμένου αμερικανικού πλοίου από περισσότερα τσαμπουκαλεμένα ρωσικά, στη Μαύρη Θάλασσα -περιοχή που η Ρωσία ιδανικά θα ήθελε να είναι ό,τι το Αιγαίο για την Ελλάδα, δηλαδή προσωπική της λίμνη- ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ, ντερς Φογκ Ράσμουσεν, ανακοίνωσε ότι το ΝΑΤΟ θα ενισχύσει τις εναντίον περιπολίες κοντά στις χώρες της Βαλτικής. Κατά τους συνετά σκεπτόμενους αναλυτές των αμερικανικών think tanks, αυτό προφανώς δεν ήταν αρκετό

Σε περίπτωση που η Ρωσία προελάσει στην ανατολική Ουκρανία, ο καλύτερος τρόπος απάντησης θα είναι η δημιουργία μιας μόνιμης ταξιαρχίας ελαφρών αμερικανικών δυνάμεων στα πιο έντονα εκτεθειμένα μέλη του ΝΑΤΟ, δηλαδή, τις χώρες της Βαλτικής - την Εσθονία, την Λετονία και την Λιθουανία. Μια τέτοια ταξιαρχία, μαζί με την επιμεληθεία της, θα μπορούσε να περιλαμβάνει από 3.000 ως 7.000 στρατιώτες, [...] δημιουργώντας μια συνοριοφυλακή κατά μήκος των συνόρων με την Ρωσία.⁶

Το συγκεκριμένο άρθρο συνέχιζε προσπαθώντας να πείσει/πιέσει και διάφορα ευρωπαϊκά κράτη, που εξαρχής δεν έδειχναν ιδιαίτερα πρόθυμα, να στείλουν δυνάμεις στα σύνορα της Ρωσίας. Συγχρόνως, άλλο άρθρο πήγαινε τη σκέψη ένα βήμα παραπέρα, με την εξής πρόταση

Η ουδετερότητα της Σουηδίας και της Φινλανδίας έχει προσφέρει στη Ρωσία μια βολική «νεκρή ζώνη» κατά μήκος των βορειοδυτικών συνόρων της από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Εάν η Σουηδία και η Φινλανδία επρόκειτο να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ τώρα, η νεκρή ζώνη θα χαθεί.⁷

Οι παροτρύνσεις των πρακτορίσκων μπορεί να μην εισακούστηκαν στο ακέραιο, κυρίως γιατί τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν δικά τους σχέδια. Σίγουρα όμως έδειχναν μια τάση. Πάντως, ένα χρόνο αργότερα, τον Μάρτιο του 2015, σε επιχείρηση που υπαινικτικά ονομάστηκε «Dragoon Ride», μια στρατιωτική φάλαγγα των ΗΠΑ με 500 άτομα και 120 οχήματα διέσχισε μια απόσταση 1.100 μιλίων περνώντας από την Εσθονία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πολωνία και την Τσεχία καταλήγοντας στη Γερμανία. Ένα μήνα αργότερα, οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι θα προ-τοποθετήσουν βαρύ στρατιωτικό εξοπλισμό στις περισσότερες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.⁸

Στρατιώτης του NATO κατά τη διάρκεια της επιχείρησης Dragoon Ride, δείχνει σε μικρό Λετονό πως να χρησιμοποιεί ένα όπλο μεγαλύτερο από αυτόν. Προφανώς η επιχείρηση είχε αυστηρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Όλες αυτές οι κινήσεις που υποτίθεται ότι αποτελούν απάντηση στη ρωσική επιθετικότητα στην Ουκρανία, προσπαθούν ταυτόχρονα να επεκτείνουν και να εντείνουν την περικύκλωση των Ρώσων. Και φυσικά δε μένουν χωρίς αντίλογο. Η ρωσική στρατιωτική μηχανή εξαπλώνεται και ενισχύεται σε όλα τα δυτικά σύνορά της, αλλά δεν κάνει μόνο αυτό. Κατασκευάζει βάσεις στη Βόρεια Θάλασσα, στην Αρκτική και στον Βόρειο Ειρηνικό (τσαντίζοντας τους παραδοσιακά εχθρικούς Ιάπωνες, αλλά και τους πρόσκαιρους συμμάχους Κινέζους).⁹ Στέλνει στρατό και επανεξοπλίζει βάσεις στην Κεντρική Ασία.¹ Κυρίως όμως, κατηγορίζει στη Μεσόγειο, τη θάλασσα στην οποία το NATO πρόσφατα αύξησε τον αριθμό των ναυτικών ασκήσεων κατά 40%.

Το Μάιο που μας πέρασε, η Ρωσία πραγματοποίησε στη Μεσόγειο κοινή ναυτική άσκηση με τον καινούριο «φίλο» της, την Κίνα. Αυτή η άσκηση όλως τυχαίως, συνέπεσε χρονικά και τοπικά με την πολυεθνική άσκηση «PHOENIX EX-PRESS 2015» στην οποία συμμετείχαν -προσέξτε ποιοί- Ελλάδα, Η.Π.Α, Ιταλία, Γαλλία, Κροατία, Ισπανία, Μαρόκο, Αλγερία, Μάλτα, Τυνησία και Τουρκία. Έναν μήνα αργότερα συμμετείχε σε κοινή ναυτική άσκηση με την Αίγυπτο με την ενόηση ονομασία «Γέφυρα Φιλίας-2015».

Η πρόσφατη δήλωση του διοικητή των αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων για την «νέα θαλάσσια στρατηγική της Ρωσίας που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις θάλασσες που περικλείουν τη Ρωσία και κατ' επέκταση στην προβολή της στον Ατλαντικό και τη Μεσόγειο» μας κατατοπίζει για την κατάσταση.

[...] Θέλουν να εδραιώσουν μια μόνιμη παρουσία στη Μεσόγειο και να ξεφύγουν από αυτό που αντιλαμβάνονται ως στρατιωτική περικύκλωση τους που εφαρμόζει το NATO μέσα από τις στρατιωτικές δομές του, τα οικονομικά μέτρα και την πολιτική απομόνωση. Αυτή η επαναστρατιωτικοποίηση της ρωσικής πολιτικής περί ασφαλείας αποδεικνύεται από την κατασκευή ενός τόξου από ατσάλι που επεκτείνεται από την Αρκτική έως την Μεσόγειο.¹⁰

Με την ανάφλεξη της Ανατολικής Μεσογείου να εξελίσσεται, δε θα πρέπει να προκαλεί καμία έκπληξη το γεγονός ότι η Ρωσία από τις αρχές του Οκτωβρίου

έχει κατεβάσει στη Συρία έναν μικρό στρατό (με τουλάχιστον 50 αεροσκάφη και ελικόπτερα καθώς και 2.000 άνδρες). Τα ρωσικά think tanks αντιλαμβάνονται ότι η διάλυση της Συρίας είναι πιθανότατα αναπόφευκτη. Αυτό όμως καθόλου δε σημαίνει ότι η Ρωσία πρέπει να μείνει αμέτοχη στη διάλυση της Συρίας. Κι απ' την άλλη ίσως και να είναι ένας καλός τρόπος να απομακρύνει λίγο την ένταση από τα σύνορά της, εμπλεκόμενη πιο έντονα στο ανοιχτό συριακό μέτωπο.

Κι έτσι φτάνουμε στο σήμερα. Η Ρωσία δεν είναι το μόνο κράτος που επιθυμεί να έχει λόγο στη διάλυση της Συρίας. Η Τουρκία, για παράδειγμα, θέλει να εξασφαλίσει ότι οι κουρδικοί θύλακες στα νότια σύνορά της δε θα εξελιχθούν σε κράτος ποτέ των ποτών. Για αυτό το λόγο τους βομβαρδίζει και ταυτόχρονα εξοπλίζει διάφορες ισλαμικές ομάδες, στις οποίες οι κακές γλώσσες λένε ότι συμπεριλαμβάνεται και το ISIS, οι οποίες πολεμούν τόσο ενάντια στον Άσαντ όσο και στους ανταγωνιστές Κούρδους. Οι Τουρκόμενοι της βόρειας Συρίας είναι μία από αυτές. Είναι επίσης αυτοί των οποίων τα χωριά βομβάρδιζαν συχνά πυκνά τώρα τελευταία τα ρωσικά αεροσκάφη. Και όσο τα βομβάρδιζαν, τόσο πληθαιναν τα τζαρτζαρίσματα με τα τουρκικά αεροσκάφη. Οπότε, θα λέγαμε ότι η κατάρριψη είναι η έως τώρα φυσική κατάληξη των πραγμάτων.

So far, so good... so what?

Για να συνοψίσουμε. Αυτό που ζούμε δεν είναι κάποιου είδους μεταψυχροπολεμική ειρηνική διευθέτηση ή παγωμένη ισορροπία. Δεν είναι καν ένας νέος Ψυχρός Πόλεμος. Αυτό που ζούμε είναι οι όλο και πιο εντεινόμενοι διακρατικοί ανταγωνισμοί, ένας παγκόσμιος πόλεμος χαμηλής έντασης που όσο πάει και κλιμακώνεται. Είναι μια ιστορία που έχει ρίζες στην κατάρρευση της ψυχροπολεμικής συνθήκης. Ο πυρήνας της είναι η προσπάθεια των ΗΠΑ να παραμείνουν η μοναδική παγκόσμια κυρίαρχη δύναμη σπέρνοντας αγνό χάος και αστάθεια σε διευρυμένες ζώνες ανασχεσης γύρω από τους βασικούς υποψήφιους αντιπάλους τους -την Ρωσία και την Κίνα. Αυτές με τη σειρά τους καταστρώνουν τα δικά τους σχέδια και απαντήσεις. Γύρω από αυτό το τρίο των υπερμονομάχων, πληθώρα μικρών και μεγάλων κρατών παίρνουν όσο καλύτερες θέσεις μάχης μπορούν για αυτό που όλοι βλέπουν να έρχεται. Ένα αιματηρό ξαναμοίρασμα του κόσμου. Η γειτονιά μας είναι ο τόπος που αυτές οι πολύπλευρες συγκρούσεις συγκλίνουν και εντείνονται.

Οι οξυδερκείς αναγνώστες θα έχουν ήδη παρατηρήσει ότι από την αφήγησή μας απουσιάζει σκανδαλωδώς ο τρίτος παίκτης - η Κίνα. Δεν το κάνουμε επειδή υποτιμάμε τη σημασία του παράγοντα Κίνα. Ακριβώς το αντίθετο. Ευελπιστούμε ότι σύντομα θα καλύψουμε αυτό το κενό. Εκτός και αν ξεσπάσει πόλεμος. Λέμε τώρα!

¹ Για το θέμα έχουμε γράψει αναλυτικά κατά καιρούς. Δείτε για παράδειγμα το «Αντιπρομοκρατικές πρόβες στη σκιά του εμφυλίου πολέμου της Αλγερίας - Η Ζωή και ο θάνατος του Χαλέντ Κελκάλ» antifascipta.net > βιβλιοθήκη > τεκμηρίωση, καθώς και το «Η Αλγερία είναι μια μεγάλη χώρα! Κυκλοφορείστε ελεύθερα, δεν συμβαίνει τίποτα περίεργο!» Antifa #29. Επίσης ένα άλλο ξεχασμένο παράδειγμα για τους ηθικούς ενδοιασμούς του γαλλικού κράτους, είναι η βύθιση του πλοίου της Greenpeace «Rainbow Warrior» το 1985 (πριν γίνει του συρμού η ανακάλυψη του «ισλαμικού φονταμενταλισμού»).

² «Το Κογιότ της ερήμου», Antifa #38.

³ «Engaged America Is Vital to Asia's Future», IIP Digital | U.S. Department of State, 11/10/2011.

«Η επιστροφή της γεωπολιτικής», Foreign Affairs - Hellenic Edition 05/09/2014.

⁴ Βλέπε σχετικά και στο «Τα περιπτώματα του διαβόλου» Antifa #45.

⁵ «Το NATO μετά την Κριμαία», Foreign Affairs - Hellenic Edition 18/04/2014.

⁶ «Το NATO στην Σκανδιναβία», Foreign Affairs - Hellenic Edition 02/05/2014.

⁷ «Η Ισορροπία της Βαλτικής», Foreign Affairs - Hellenic Edition, 03/07/2015.

⁸ «Ρωσικές στρατιωτικές βάσεις στις Κουρίλες νήσους», Καθημερινή, 23/10/2015.

⁹ «Οι Ρώσοι ενισχύουν την παρουσία τους στο Αφγανιστάν», Καθημερινή, 17/10/2015.

¹⁰ «US: Russia Building 'Arc Of Steel' From Arctic To Med», Defencenews, 06/10/2015.